

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: MAYER KÁROLY DR.
HELYETTES ELNÖK: BUDAY BARNA

TAGOK:

MARSCHALL FERENC DR. SZTANKÓVICS JÁNOS
NÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 11. SZ., II. 201.

IV. ÉVFOLYAM

A. SOROZAT

29. SZÁM

OLVASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŰJTSZ KÖNYVTÁRBA!

Háziállataink gondozása és ápolása

írta:

Dr. Kukuljevič József

gazdasági akadémiai r. tanár.

**Szaktudás az eredményes gazdálkodás alapja.
Neveljük fiainkat alaposan képzett gazdákká!**

Háziállataink gondozása és ápolása.

Írta : Dr. Kukuljevič József gazdasági akadémiai r. tanár.

Korunknak két jelszava van : *többtermelés* és *takarékosság*. Több és jobb termést kell kicsikarnunk a földből, fokozott munkát kell teljesítenie embernek, állatnak, több és jobb minőségű húst, tejet, zsírt, gyapjút, tojást kell termelnünk. De egyúttal takarékoskodnunk is kell az egész vonalon. Az állattenyésztés és állattartás terén talán nehéz ezt a két sarkalatos elvet : többtermelés és takarékoság összeegyeztetni. De nem lehetetlen. Föltétlenül szükséges azonban, hogy *állatállományunkat*, ha többtermelést, fokozott munkateljesítményt várunk tőle — mint ahogy várunk kell, ha nem akarunk végleg elmerülni a gazdasági válság hullámaiban —, *jobb gondozásban, ápolásban részesítsük*.

Ezt a jobb gondozást kezdjük el takarékosággal. Elismerem ez kissé füresán hangzik, de rögtön megmagyarázom. Tartsuk szem előtt azt, hogy *minden, ami rossz : drága és minden, ami jó : olcsó*. Kiszöböljük ki pl. a rosszul tejelő teheneket s állítsunk be helyettük jól tejelőket. De azokat aztán tartsuk jól. Ezzel eleséget és munkát takarítunk meg. Ha pl. van 3 drb. egyenkint napi 4—5 liter tejet adó tehenünk — s ilyen a vidéken még nagyon sok akad, főleg kisgazdák, törpebirtokosok kezén — adjuk el azokat s vegyünk helyettük egy darab jó tehenet, amely megad napi 12—15 liter tejet. Ennek az egy darab jó tehénnek a gondozása kevesebb időbe és munkába kerül s tartása is olcsóbb, mint három állaté, még akkor is, ha több és jobb eleséget adunk neki. 3—4 darab csenevész malac helyett állítsunk 1—2 jól fejlett süldőt hizóba. 1—2 tucat rosszul tojó öreg tyúk helyett tartsunk féltucat két éves, jó családból származó téli tojót. Aztán vegyük elő a papirost és a ceruzát és számítsuk, ki mennyibe került 1 liter tej, 1 kg. hús vagy zsír, 1 drb. tojás előállítására most és előbb. Vagyis számítsuk ki, hogy hány métermázsa szénát, korpát, tengerit stb.-t ettünk fel s annak ellenértéke fejében hány liter tejet, hány kg. húst vagy zsírt, hány darab tojást kaptunk. Ez legyen a legelső teendő.

A kellőképen kiválogatott *állatállományt helyezzük el egészséges, világos, szellős istállóban*. Nem gondolok most arra, hogy emeljünk díszes, drága palotákat az állatok részére, hanem csak arra, hogy a meglévő régi, cészerületlen istállókat, ólakat — lehetően kevés költséggel — alakítsuk át. Pl. vágassunk a kis, tenyérnyi ablak helyébe nagyot, hogy azon át elég levegő és világosság hatelhasson be az istállóba. Ne felejtjük el, hogy minden állatnak sok és jó levegőre, valamint világosságra van szüksége.

Ha a padlózat gödrös vagy elmocsarasodott, emeljük ki a fellazult réteget és hordjuk ki a kertbe, mert igen jó trágyát szolgáltat. Pótoljuk friss, tiszta földdel vagy agyaggal, jól döngöljük le. Vizsgáljuk meg és ha szükséges *tatarozzuk ki a sertésólakat* is, hogy *az állatok télen meleg és száraz helyen fekhessenek*. Mert igaz ugyan, hogy a mangalicasertés nem kényes, de ha hideg, nedves helyen tartják, akkor a felvett eleség nagy részét meleg fejlesztésére fordítja, nem pedig hús- vagy zsírképzésre. Ez pedig nem takarékoság, hanem pazarlás, pocsékolás. Ugyanez áll a tyúkokra is. Igaz, hogy a tyúk elhál a fán is, ott sem fagy meg, de nem tojik ám.

Ha csökkenteni kellett állatállományunk létszámát, ne állítsuk a kisebbszámú állatot a régiek túlságosan nagy istállójába, mert azt nem tudják majd télen kellőképpen átmelegíteni. Ilyen esetben válasszuk el az istállót pl. deszkafallal, esetleg agyaggal tapasztott nádfallal, vagy tartunk egyik felében alomszalmát, hogy kitöltsük az üres teret. Ezzel azt is elérjük, hogy mindig meleg és száraz szalma kerül az állatok alá. Így a nagy istálló sem lesz hideg, ami éppen olyan hiba volna, mintha ellenkezően, kis helyre szorítanánk sok állatot.

Ennek a terepszemlének most van itt az ideje. A termés jórészt be van takarítva s a gazda felhasználhatja a remélhetően még reánk virradó napfényes meleg időt arra, hogy ezeket az átalakításokat elvégezze, mire beköszönt az őszi esőzés és a téli hideg. A nyirkos, ködös késő őszi okvetlen már jól kitatarozott istállóknban, ólakban, aklokban találja nemzeti vagyonunk jelentős részét: állatállományunkat!

A rendbehozott *istálló levegője legyen mindig friss és tiszta*. A túlságosan meleg, párás, csípős ammóniákgázokkal telt istálló levegője nemcsak a belépő embert könnyezteteti és köhöggteti meg, hanem megtámadja az állatok légzőszerveit is. Ne féljünk a friss levegőtől. *Szellőtessünk* naponta többször is, de úgy, hogy a friss hideg levegő lehetőleg az állatok feje felett tóduljon az istállóba. Minél nagyobb a külső és belső hőmérséklet közti különbség, vagyis minél hidegebb van odakünn, annál gyorsabban újul meg az istálló levegője. *Sohase tömjük be az istállók ablakait* szénával, szalmával, rongyokkal, mert nem hangsúlyozhatom eléggé, hogy *az állatnak világosságra van szüksége*. Sötét, meleg, párás levegőben az állat szervezete elpuhul s a legkisebb szellő is megárt neki. Természetesen minden háziállatfajnak, tehát a lónak, szarvasmarhának, sertésnek, juhnek fajta, kor és nem szerint *más és más hőmérsékletre van szüksége*. De a fiatal újszülöttnek s a szoptató anyáknak is nagyobb melege van szükségük, mint a felnőtt, a dolgozó állatoknak, vagy hizóknak. Általában a lóistálló hőmérséklete 15° C legyen, a tehénistállóé $15-16^{\circ}$ C. Igás ökröknek, göbolyóknek (hízó ökör), juhoknak elég 12° C. Csak birkanyírás és bárányoztatás idején legyen az akol hőfoka $2-3^{\circ}$ Celsiussal melegebb. A sertésól se legyen hidegebb, mint $12-15^{\circ}$ C. $1-2^{\circ}$ C különbséget száraz és bő alommal kiegyenlíthetünk.

Lényeges kellék a száraz, puha fekvőhely. Ezt megfelelő almozással érhetjük el. Szűk esztendőben se takarékoskodjunk az alommal. Ha nincsen elég szalmánk, almozzunk sással, náddal, száraz falommal, tőzeggel — szóval azzal, ami éppen olcsón kapható — még pedig bőven. A pótalom tetejére szórjunk, ha csak lehet, vékony szalmaréteget, mert

az szívja fel legtökéletesebben a híg ürüléket. Szalmaalmon marad az állat bőre a legtisztább.

Ezzel elérkeztünk a második lényeges követelményhez: a *bőr-ápoláshoz*. A szabadban élő állat ösztönszerűen *tisztálkodik*. Fürdik vízben, hóban, hempereg harmatos fűben, homokban, fákhöz dörzsölődik, bokrok közt bujkál s minthogy szabadon mozoghat, hálóhelyére, vackába sohase piszkít. A háziállat mindezt nem teheti, tehát tisztántartásáról gondoskodni a gazda kötelessége.

A bőr háziállataink fontos szerve. Ez *szabályozza a test hőmérsékletét*. Hidegben a bőrben levő erek összehúzódnak s ezzel megakadályozzák a test melegének kisugárzását. Melegben viszont kitágulnak s a felesleges meleg kisugárzik a környező levegőbe. Egyidejűen a bőrbe ágyazott *verejtékmirigyek* nagymennyiségű vizet, sókat és más szerves anyagokat választanak ki izzadtság alakjában. Az izzadtság elpárolgása sok meleget von el a testtől.

A bőrben vannak a *faggyúmirigyek* is, amelyeknek váladéka beszírozza a bőr felületét, hogy se izzadtság, se más nedvesség ne hatolhasson a kötőszövetbe. A faggyúmirigyek váladéka teszi a szőrt fényessé, simává.

A bőr likacsain át sok szénsav távozik a testből, vagyis *a bőr lélegzik*. Ha a bőrlégzés bármilyen okból szünetel, a tüdők, vesék és a bélrendszer végzik a bőrlégzés munkáját is. Ennek a fokozott munkának azonban csak korlátolt mértékben tudnak ezek a szervek megfelelni s ha a bőrfelület kétharmad részén megszűnik a bőrlégzés, a szervezet anyagcseréje közben felhalmozódott bomlási termékeket nem tudják maradék nélkül kiküszöbölni s beáll az ú. n. *önmérgezés*. A szervezet elpusztul.

Ha a faggyúmirigyek nem működnek kifogástalanul, az állat bőre kicserepesedik, berepedezik, szőre borzolt, fénytelen lesz.

Azt hiszem, hogy ez a pár kiragadott példa eléggé bizonyítja, hogy milyen *fontos a bőr gondos ápolása*. A bőr felső rétege elszarusodik s állandóan kopik, hámlik. A leváló ú. n. korpa, továbbá a verejték- és faggyúmirigyek váladéka, no meg a bőrre rakódó por és szemét idővel egész *piszokréteget* alkotnak. Ez *eltömi a bőr likacsait*, mire a verejték- és faggyúmirigyek váladéka csakhamar bomlásnak indul, izgatja a bőrt, erős viszketést okozva. Az állat állandóan vakarózik, rágja, dörzsöli bőrét s végül is felsebzi. A képződő varrakban aztán előszeretettel különféle élősködők telepednek meg. Nevezetesen *tetvek* és *rühatkák*. Ezek szúrásukkal és szívásukkal annyira nyugtalanítják szerencsétlen áldozatukat, hogy az pihenni sohasem tud s végül is teljesen elgyengül. A sebes, fekélyes bőr természetesen sokat veszít értékéből, sőt teljesen el is értéktelenedhetik.

Ezért *háziállatainkat napjában legalább egyszer alaposan meg kell tisztogatni* kefével, vakaróval. A fark- és sörényszőrőket bontófésűvel türelmesen, ráncigálás nélkül bontsuk ki. A munkából izzadtan, sárosan, porosan hazatérő lovat feltétlenül meg kell tisztogatni, ha azt akarjuk, hogy éjjel nyugodtan pihenjen s reggel felfrissülve, megerősödve ébredjen s álljon munkába. Ha csak lehet, jártassuk meg a lovat, mielőtt bekötjük helyére, aztán csutakoljuk, keféljük meg. Ha nagyon sáros, mossuk meg meleg vízzel mihelyt lecsendesedett és dörzsöljük szalmacsutakkal

szárazra. Semmiesetre se hagyjuk azonmód sárosan, porosan, izzadtan az istállóban másnap reggelig.

A munkából hazatért poros állat szemét és természetes testnyílásait mossuk meg mindig a kefélés után tiszta állott vízbe — de nem szappanos vízbe — mártott, tisztán tartott szivaccsal.

Rendkívül fontos a munkából hazatérő igásállatok *patájának, körmenek gondozása*. Száraz időben elég, ha csak megsutakoljuk, lekeféljük azokat, de sáros időben mossuk meg az állatok lábát meleg vízzel és törüljük szárazra ruhadarabbal. Különösen a csüdhajlásba fontos ez, mert ha ott sáros vagy nedves marad a láb, a bőr kicserepesedik, *csüdsömör* keletkezik. Ez az állatot nemcsak hátráltatja a mozgásban, hanem hetekre munkaképtelenné teszi. A lovak patáját gondosan le kell kefélni. A pata és patkó közé szorult sarat, kavicsot vagy más idegen tárgyat tompa fakéssel kotorjuk ki. Végül kenjük be a patát zsiradékkal, hogy túlságosan ki ne száradjon, be ne repedezzen. Azonban mindig csak jó minőségű, nem avasodó és petróleummentes zsiradékot használjunk erre a célra. Legjobb a *patavazelin*. Nem csak a pata felső, látható részét kenjük be zsiradékkal, hanem a talpát is. A zsiradékot mindig vékonyan alkalmazzuk. Sohase kenjük be a patát vastagon, mert akkor a vastag zsírrétegre rátapad a por. Nedves időben a csüdtöt is kenjük be, hogy az eső és hólé leperegjen róla és fel ne marja a csüd bőrét. Nehéz munka, vagy hosszú fáradságos út után dörzsöljük be az igásállatok lábát *sósborszesszel* vagy *fluidal*.

De ne csak az igásállatok lábára fordítsunk nagy gondot, hanem az *istállózott szarvasmarhák körmét se hanyagoljuk el*. Mert a köröm a puha almon, vagy talajon hamar túlnő és zavarokat okoz. Az úgynevezett *papucsköröm* még hágási akadály is lehet. A túlnőtt körmököt le kell faragni vagy lecsipni.

Az istállózott szarvasmarhát különben is éppen olyan gonddal kell tisztogatni, mint az igásállatokat. *Különösen a fejősteheneket kell rendkívül tisztán tartani*, hogy a tejbe az állatról semmiféle szemét se hullhasson. A fejőstehen istállója, de maga a tehén is, különösen pedig a farka, legyen mindig kifogástalanul tiszta. Az istálló levegőjét szorgalmas szelöltetéssel tegyük üdévé, szagtalanná. A *tej* ugyanis *minden szagot felvesz*. Így az istálló bűzét már az alatt a rövid idő alatt is magába szívja, míg a fejés tart.

A *juhok gyapját* nem szokás kefélgetni.

Nálunk a sertéseket sem tisztogatják, kefélgetik, pedig a *sertés is nagyon meghálálja, ha tisztán tartják*.

A takarékos gazda *lovainak patkolására is nagy gondot fordít*. Naponta megnézi, hogy valamelyik patkó nem lazult-e meg. Ha igen, inkább egészen leveszi, nehogy addig is, míg a kovácsig ér, a patkó megsebezze a ló lábát. Köves, kemény talajon járó ló sohasem nélkülözheti a patkót. Puha talajon, nyáron a ló „mézítláb“, azaz patkó nélkül is járhat. Amikor azonban nyárra leszedik róla a patkót, ne mulasszák el a *patkószögek helyét betapasztani*, hogy azoknak a résein át piszok és azzal együtt baktériumok ne hatolhassanak a pata belsejébe. Télen lássuk el *éles sarok-*

vasakkal a patkót, hogy a ló sikos úton is biztosan járjon. Az éles sarokvasak azonban gyorsan kopnak, azért gyakran *eserélgessük* őket.

Úgy a lovak patáját, mint a szarvasmarhák túlnőtt körmét *szakértő kovács faragja, csipje le*. A köves, kemény úton járó igásmarha körmeit is meg kell patkoltatni.

A *baromfi bőrápolása* sem kevésbé fontos. A tisztátalan helyen tartott baromfi tolla piszkos, bűzös s mindenféle elősködő, úgymint *tetű- és atkafélék* lepik el. A tetves, óvantagos baromfi lesoványodik, elgyengül, sőt bele is pusztulhat. Gondoskodjunk tehát arról, hogy *a baromfiól ne csak meleg legyen, hanem almozzunk tiszta és száraz homokkal* bőségesen. A tyúkfélék részére készítsünk lapos ládában *homokfürdőt*. A tiszta és száraz homok közé keverjük szitált *fahamut*, esetleg kevés *kénvirágot* is. Ha a tyúkféle ebben a keverékben kedvére fürödhetik, nem bántják a férgek. A kotlós tyúk fészkebe is szórjunk hamut és kénvirágot, hogy a hosszas ülés alatt el ne tetvesedjék. A kikelt kis csibék fészkeire is szórjunk hamut vagy rovarport, mert a férgek nagyon meggyötrik, sőt el is pusztítják a gyöngye kis jószágokat.

Kacsák és libák részére is készítsünk *fürdőt*. Ez lehet a földbe ástott és naponkint tiszta vízzel megtöltött lapos kád vagy cementmedence is. A földolog, hogy mindig tiszta víz álljon benne.

Végül fordítsunk igen nagy gondot *az állatok táplálására*. Adjunk nekik jó minőségű eleséget, elegendő mennyiségben. Inkább tartsunk kevesebb állatot, de azokat *etessük jól*, megfelelően összeállított takarmánnyal, hogy jó erőben maradjanak. Sokkal *jobban jár az a gazda, aki kevés állatot jól tart télen át, mint az, aki sokat teleltet át, szűkre szabott takarmányadagokon*. Az ilyen gazda tavasszal aztán alig használhatja lesoványodott, elerőtlenedett állatait. Itt van igazán helyén a gondos kiválasztás és az igazi takarékoság. *Csak a legjobbat teleltesse át a gazda és csak annyit, amennyit takarmánykészlete megenged*. Inkább bőségesen mérjük az adagokat, illetve számítsuk ki a szükségletet, mint szűkösen.

Itt megjegyzem, hogy általában kétféle takarmányadagot különböztetünk meg: 1. az úgynevezett *fenntartó takarmányt*, amit semmiféle munkát sem végző, heverő állatnak adunk, pl. munkaszünet idején az igásökröknek, 2. a *termelőtakarmányt*, *amire dolgozó vagy termelő, tehát pl. tejelő állatnak van szüksége*.

A takarmányadagokra itt nem térhetek ki. Csak azt jegyzem meg, hogy a bőségesen mért adagot ne szórjuk egyszerre az állat elé, hogy ne pocskolhasson el semmit. Adjuk eléje a szükséges adagot 2—3 részletben. Így nem válogat és nem szórja szét a takarmányt. Mindig csak *kifogástalan takarmányt adjunk*. Sohase etessünk penészes, dohos vagy másként romlott takarmányt. A penészes vagy dohos szénát szellőztessük ki, a poros szénát rázogassuk jól meg, hogy a por kiszálljon belőle. A szemestakarmányt, ha poros, rostáljuk, szeleltessük ki. Ha dohos vagy penészes, áztatással, pörköléssel tegyük élvezhetővé, ártalmatlanná.

Minden állat kapjon a fajtájának, a korának, a nemének, a termelésének *megfelelő takarmányt*.

A takarmányt *készítsük elő* gondosan. Erre vonatkozóan csak néhány példát kívánok felhozni. Futó lónak adjunk jó szénát és zabot. Nehéz

munkát lépésben végző ló ellenben kaphat zöldtakarmányt és tengerit, vagy tengeridarát zab helyett. A tejelőtehén szintén jó szénát kapjon és fehérjedús abrakot, pl. korpát. Heverő ökor szalmán és tépett tengeriszáron is áttelel némi répapótlék mellett. A moslék, tengeri- és árpadara hízonak való takarmányok.

Az állatok *ivóvíze* legyen tiszta és üdítő. De télen ne adjunk nagyon hideg, vagy éppen jeges vizet, mert attól a vemhes állat elvetélhet. Ha nincsen megfelelő jó kút- vagy forrásvizünk és kénytelenek vagyunk lágy folyó- vagy esővizet itatni, adjunk az állatok eleségébe mindig $\frac{1}{2}$ —1 kanálnyi *iszapolt krétát*, hogy a hiányzó ásványi sók, elsősorban a mészsók hiánya következtében *angolkór* vagy *csontlággyulás* ne mutatkozzék.

Mondanom se kell, hogy a *jászlak*, az *etető- és útatóvályuk* és *vödörök tisztaságára* nagy gonddal ügyeljünk. Az etetővályukat — a sertésekét is — minden etetés előtt gondosan söpörjük ki, hogy semmiféle ételmaradék ne maradjon meg a sarokban, repedésekben. A *visszamaradó eleség* ugyanis megsavanyodik és súlyos emésztési zavarokat okoz. A ló piszkos vályuból, vödörből sem nem eszik, sem nem iszik. De ne gondoljuk, hogy a sertésnek minden jó, mert hiszen azért disznó. Ez tévedés, a megsavanyodott moslékmaradék a sertésnek is megárt. Kerüljük a szögletes és a favályukat. Legjobbák a teknőszerű vályuk, zománcolt vasból vagy cementből. Ezek könnyen tisztíthatók és nincsenek sarkaik, szögleteik, ahol az ételmaradék megreked és elromlik.

Nagyon nagy jelentősége van annak is, hogy *állatainkkal* mindenkor *szeretettel, türelmesen, kíméletesen* bánjunk. A gazda családtagjaitól, cselédségétől is követelje meg ezt. Ne tűrje az embertelen bánásmódot. Az a gazdasági cseléd, akinek nincsen türelme, vagy aki nem szereti az állatokat, keressen magának más foglalkozást; olyat, amelynél nincsen állatokkal dolga. Az állat a durva bánásmódtól elvadul. Félénk, ijedős lesz. Minden feléje közeledőben ellenséget lát, tehát tőle telhetően védekezik, azaz rüg, harap, öklel. Máskor menekülni próbál s árokba dönti a kocsit, szekeret. Sohase engedje meg a gazda, hogy a lovat, amely pl. hidon nem mer átmenni, üssék, verjék, rugdossák. Ha így bánnak vele, akkor már előre fél, ha csak közeledik ahhoz a bizonyos veszedelmes helyhez és ilyenkor esik meg, hogy elragadja a kocsit. A félénk lovat szeretettel, türelmesen, biztató, nyugtató szavakat ismételve, száron vezesse át a kocsisa a kérdéses hidon. Akkor se verje meg a kocsisa a lovat, ha az a farkával elkapja a gyeplőt. Mert ha a ló megszokja, hogy ezért verést kap, a gyeplőt elkapása után nyomban kitor. Ez pedig roppant veszedelmes, mert kocsisa sokszor meg sem tudja fékezni. Az ilyen lovaknak farkát inkább kössük az istrángthoz, hogy el ne foghassák a gyeplőt.

Az állat jól *megjeggyi bántalmazóját*. Még évek múlva is megismeri és ha teheti, bosszút áll rajta.

Az az állat, amellyel szeretettel bánnak, kezes és szelíd. Gazdája szavának készséggel engedelmeskedik, szívesen és nyugodtan dolgozik.

Sohase tűrje a gazda, hogy az állatokat játékból *csípkedjék* vagy másképen *bosszantsák*. Ezzel különösen sok csikót rontanak el, tesznek ijedőssé, rosszindulatúvá.

A fiatal állat egy ideig szívesen játszik ugyan, de ha megúnja az ingerkedést, goromba lesz. De ez nemcsak a kis csikókra vonatkozik, hanem minden fiatal állatra, borjúra, bárányra egyaránt.

Azonban ne essünk a másik végletbe se. *Ne kényeztessük el a fiatal állatokat.* Ne féltsük minden szellőtől, hanem neveljük ridegen, hogy megszokják az idő viszontagságait. Hiba volna a fiatal állatot folyton a meleg istállóban tartani, hogy szél se érje. Jó időben mozogjon csak a szabad levegőn, hogy megedződjék, megerősödjön.

Rossz szokásait se nézzük el, hanem *büntessük meg*, ha kell. Ezt mindig emberségesen és nyomban a hiba elkövetése után tesszük. Az ilyen céltudatosan alkalmazott büntetésnek meg lesz az eredménye, az állat leszokik szerzett rossz szokásairól. A büntetés alkalmazásánál vas-következetesség és nagy, igen nagy türelem legyen zsinórmértékünk.

Szellős, tiszta, egészséges istállóban, ólban, karámban, kifutóban tartott, helyesen táplált, gonddal ápolt, türelemmel nevelt és kímélettel használt állatállománnyal érheti csak el a gazda a többtermelés és takarékoság kettős célját.

